

Barraca del Grau

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Grau
Emplaçament Sota El Grau mateix
Alçada: 262

Coordenades:

Latitud: 41.64411
Longitud: 1.87446
UTM Est (X): 406267
UTM Nord (Y): 4610875

Classificació

Número de fitxa 08053 - 343
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: A l'interior s'observen lleugeres filtracions per degoteig que provoquen la formació de petites cassoletes al terra. Cal tallar o podar l'ullastre que neix arran de la corona esquerra, ja que les branques estan pressionant el mur i la coberta provocant el moviment estructural i la caiguda d'algunes de les lloses del voladís.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A006000120000OP
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 18/02/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al nord-est del municipi, per sota mateix de la façana orientada a l'est del mas Grau. Per accedir-hi, cal pujar pel camí de bast que comunicava la casa amb el camí de la Riereta. La barraca està construïda damunt de la roca, recolzada en el marge. Des del camí hi ha uns graons de pedra, fets amb lloses planes, molt ben col·locats que permeten salvar el desnivell natural del terreny.

Es tracta d'una barraca molt ben construïda, com gairebé totes les que tenia la finca del Grau, amb la pedra molt ben desbastada i escairada. És de planta circular, de 2,40 metres de diàmetre interior. Els carreus estan tan ben treballats i col·locats que gairebé es fa difícil observar les falques de pedruscall. Té una porta orientada a l'est, amb una doble llinda plana superposada per repartir i equilibrar el pes de la volta. Els brancals són rectes, molt ben executats. L'alçada de la porta és d'1,43 metres per 0,75 metres d'amplada màxima i mínima interior de 0,67 metres. Els murs tenen un gruix que oscil·la entre els 0,50 i els 0,60 metres.

La coberta és de volta per aproximació de filades amb la clau de volta molt ben col·locada. Conserva gairebé la totalitat del voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, i una part del recobriment característic de terra i pedruscall. A l'interior, entrant a mà esquerra hi ha un tinell, arran de terra. I un banc o jaç molt ben executat, a partir d'una doble filera de lloses planes que va d'un costat a l'altre del mur enfront del portal d'entrada. També disposa d'una doble lleixa interior aprofitant els espais deixats per les llindes interiors que reparteixen i equilibren el pes de la volta. Té una espitllera orientada al nord.

Observacions:

Aquesta barraca no està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta

quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

